

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Thirtieth year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.

(An Ohio Corporation. Dr. Andrew Cserna, President; B. K. Cserna, Sec'y-Treas.)

Founded by: E. T. Kohányi
Alapította: Kohányi Tiharmér

DR. ANDREW CSERNA, Editor

Edited and Published at: Szerkesztőség és kiadóhivatal
700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.

Telephone: Bell, Main 3538. Guy. Central 1231.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában évenként \$6.00.
(Külföldön: évenként \$10.00. Félévenként \$3.00. — Cleveland városában évenként \$5.00, félévenként \$2.50. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year \$6.00, half year \$3.00. — Foreign countries: one year \$10.00, half year \$5.00. — Cleveland one year \$5.00, half year \$2.50.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for transmission through the mails as Second Class Matter.

Eastern Office: New York-i fiókjaink címei:
Room 603 Tribune Bldg, 154 Nassau St., New York
Ujletvezető: Joseph Horváth, Manager.

UJ EURÓPAI FORRADALMAT JÓSZOL EGY AMERIKAI UJSÁGIRÓ

A régi vezérek megcsalták az emberiséget és most új vezér jöttére várnak a keserű lelkű népek

W. K. Kelseynek a "Detroit News"-ban megjelent cikkéből

LONDONBAN garmadával élnek emberek, a kik azt mondják, hogy a világ forradalom elkerülhetetlen és már nincs is messze.

A forradalom azonban nem lesz véres forradalom. Nem lesz egyes társadalmi osztályoknak más társadalmi osztályokkal ellen vívott harca. Lelki forradalom lesz, sokkal hatékonyabb, mint akármilyen fegyveres ribállió. Kormányok fog megbuktatni, de jobb, megfelelőbb kormányokat állít majd a helyükre. A forradalmi szellem már bele is ette magát az emberek lelkébe, agyába — most már csak a ki fejezési formákat keresik a forradalom előharsogásai. Vezetékre van már csak szükség, ideig még csak a vezérek nem adtak életjelet magukról.

Anglia, Franciaország és Belgium legalább is öt esztendőre tisztában van azzal, hogy ez a sajtóságos lelkület, igazán szokatlan formájú és eszközökkel forradalom uton van. Angliát, amikor háborúba ment Németország ellen, valami ideális elkötelezés hevitette. Lloyd George-nak nagyon gyakran voltak percei, amikor tisztán látta a forradalmat és a várható eredményeit. S amikor a háború befejezést nyert, olyan Angliára gondolt, amelynek földjén "érdemes lesz majd élniök a hősöknek". A béke az igazság uralkodni vesse meg az alapját, a régi egyenlenségek indító okait ki kell perzselni a lelkéből és a világ tényleg azért harcolt volt, hogy a háború a "háborúnak" vessen végét — ez volt az általános közhangulat. Különösen két férfi látta még Lloyd George-nak is éleében, hogy jön a forradalom s ez a két férfi: Wilson és Jan Christian Smuts volt. Mielőtt még véget ért a háború, mindketten megvolt a kész programjuk: Wilsonnak a 14 pontja és Smutsnak a Nemzetek Ligája alkotmánytervezete.

ben látták azt a vezérfonalat, melyet követniök kell. Mikor Wilson megérkezett Európába, ő volt Európa bálványja. Nemesak a szövetségek elküldte a 14 pontjára, de a németek is. A német forradalom, mely letaszította a trónról a császárt, a Wilson műve volt. Németország hajlandó volt a 14 pont szemelvényét életet kezdeni és mindenfelé a világon az örvendő újoncok mágiáituzái gyultak ki.

Amerikát az idealizmus vitte bele a háborúba. A tengersek szabadságért és a nemzetközi jog érvényéért bontott ta ki a zászlót. Azonban minden amerikai tudja, hogy Amerika nem azért szervezett hadseregeket és költötte a pénzt, hogy az amerikai hajók mindenütt szabadon járassanak kellemeskedés, de azért, hogy a demokrácia, az igazság és a béke jussanak hozzá a jogukhoz.

De alighogy megkezdődött a béketanácskozás, Európa és Amerika népei mindjárt ráeszméltek, hogy a vezérek elárulták őket. Nem Wilson volt az egyedüli, akinek gáncot vetettek, akik megcsaltak. Az európai kormányok és az európai sajtó olyan emberek tartották a kezükben, akik a 14 pontban csak arra látták eszököt, hogy megnyerjék a háborút, nem pedig arra, hogy állandóvá és biztosá tegyék a békét. S miután ezeknek az embereknek céljai diadalmasokdtak, mind a tizenegy pont rövidesen a papírkosárba került és a hákeaslat körül a Metternich, Palmerston és Talleyrand szel lemrei foglaltak helyet.

Clemenceau és Curson azt mondották: "győztünk, oszt szük hát fel a zsákmányt a régi módon".

Főbiztatták a közvéleményt, hogy a tekintetét a Nemzetek Ligájára függessze, s miután a közvélemény odafigyelt, közbejött az osztozkodás.

"Itt van a Luga — hozsanáztak az öreg államférfiak — meri-e valaki mondani, hogy nem gyönyörű dolog!"

S miután a szép szavakba beleszóltak, leeresztették népek a nagyszerű pillanatot figyelők, amikor megszületik majd a Nemzetek Ligája, a pársi urak feldarabolták a zsákmányt és elillantak vele.

Hogy aztán micsoda eredményeket szült ez az államférfi "odaadás", azt mindenki láthatja, aki még látni tud. Németország — jöllehet óriási indemntást kellett volna fizetnie — ideig még nem fizetett semmit, s akárhogy okoskodnak is a szövetségek, sehogysem tudják kispeknálni, hogy kényszeríthetnek rá Németországot a kártérítési parancs teljesítésére.

Az angol pénzügyi kapacitások most már nyitlan is nevetnek azokon a szíemeken, a melyeket a londoni konferencia eszelt ki.

Ausztria teljesen tönkrement és nem tud semmit sem fizetni. Lengyelország szintén csödbe jutott, a lengyel márkát azelőtt 24 centet ért, most a centnek nyolcadrészt is alig éri.

Az ujonnan teremtett országok közül egyedül Cseh-Szlovákia az, mely egyenlegben tartott költségvetéssel dolgozik.

Oroszország bolshevik. Görögország Törökországgal vereszkül és a nagyhatalmak képtelenek köztük békét teremteni. A volt német gyarmatokat, amelyeknek gyarmataul Angliát és Franciaországot rendelték ki, a gyarmataik azzonnal befogják kebeleznit, amint erre a Nemzetek Ligája módot ad. S a mi a legszomorubb a szövetséges országokra nézve, az a politika, melyet az államférfiak folytattak, otthon is megakasztották az egészséges gazdasági vérkeringést és forradalom-szerit nyugtalankodást idéztek elő. Nem csoda hát, ha annak a lelkesedésnek helyébe, mellyel a szövetséges országok népei a háborút véredekdték végig, kiábrándultság és kétségbeesés lépett.

A történelem a tanu rá, nem egyszer, de szászor is beigazolódott, hogy a jóindulat és a nagylelkűség sokkal erőteljesebb fegyverek, mint az erőszak. Az egyszeri ember is mindig szorosabba fogta a kabátját, amint a szél egyre erősebben és erősebben fúj, ellenben levette, amint a nap kisért.

Róma úgy tudott csak világhatalommá lenni, hogy a meghódított népeket sem tagadta meg a római polgárvél és a római civilizáció, igazságosságát által adott előnyöket. Amint szakított Róma ezzel a politikával, megdől maga a római birodalom is. Napoleonnak százezerfel voltak rajongó hívei Németországban és Olaszországban, amikor a despotizmusa ellen harcolt, de nemesak a rajongói fordultak ellene, hanem még a trónját is elvesztette, a mikor a ledöntött despotizmus romjain a saját önkényuralmát akarta felépíteni.

Hogy a közéleti időkben keressek a példát: — ittvan például China. Kóztársaság lett és a legjobb barátját ugyszólván egyedül Amerikában látja, csak azért, mert Amerika — a zsákmányolás európai politikájával szemben — China területi sértetlensége mellett foglalt állást. Igazán nagyon keveset vesztettek az Egyesült Államok, amikor lemondtak a Boxer — kártalanításnak rájuk eső részéről — enné a lemondásnál ügyesebb, kiadósabb államférfi sakkuzást azonban aligha produkált még az amerikai leleményesség.

Dél-Afrikában az angoloknak állandón bajaik voltak a transvaali burokkal s a dolog vége tényleg véres keserves összecsapás lett. Bár győzött, azért mégis nagylelkű békét kötött Anglia a burokkal — nemesak, hogy nem kért kártalanítást, sőt ellenkezően visszacsapta a buroknak a farmjaikat és még anyagi áldozatokat is hozott, csakhogy Transvaal mielőbb kiheverhesse a háborús veszteségeket. Ennek a méltányos megérett politikának volt az eredménye.

nyé a most legutóbbi választás, amikor Smuts tábornok az angol birodalom részére nagyszeru győzelmet aratott a különvált politikájának híveivel szemben. A győzelmet a bur vezér irányítása mellett bur szavazatok verekedték ki.

Hogy viszont az ellenkező politika micsoda eredményekkel jár, példa rá Irorszag. Angliának el kellett vesztenie az amerikai gyarmatit, hogy megtanulhassa a lelkét: azt tudniillik, hogy egy nép sem hajlandó az idők végéig oly adókat fizetni, amelyeket más kényszerített rá. A többi gyarmataival szemben meg is szívelte a lelkét Anglia — a következmény azután az volt, hogy a gyarmatok egytől egyig mind készséggel harcoltak Angliáért, akármilyen messze voltak is a harc színterétől. Még az afrikai törzsekkel való ügyes-bajos dolgait során is meg kellett tanulniok az angoloknak, hogy a négek, ha csak lándsza van is a kezükben azért kész szembe szállni még a gép fegyverekkel is és állják is a harcot, ha kell az utolsó szál emberig is — ellenben szó nélkül leteszik a fegyvereket és engedelmes, jámbor barátokká lesznek, ha szabadságot és igazságot ígérnek nekik.

Ha a történelemből egyáltalán kihatni hámozni valamely igazságot, a legkétség-telenebb igazság kétséggel, az hogy a legnagyobb államférfiu, akit a zsidók produkáltak, nem Mózes volt az ő féltékeny és az ellenség kiirtását prédikáló istennel, de Jézus, aki a szeretet Isteneként igazát tanította. Azok az államférfiak, akiket legjobbre becsült a világ — mint például Lincoln is — akár papok voltak akár nem, Jézus tanításait vitték át a gyakorlatba és győzedelmeskedtek is. A mai idők államférfiai Machiavelli tanításait tartották szem előtt. Vessünk egy pillantást a világra — láthatjuk, hogy mit műveltek.

A háború alatt öreg emberek nagyszeru álmokat álmodtak és ifjú emberek nagyszeru látomásokat láttak. Se az álmokból, se a látomásokból nem lett azonban semmi. S a részben cinikus lett, részben kétségbeesett világ követi tovább a vezéreket, dacára annak, hogy örvénybe vitték őt — semmi egyebet, le mert megszokta őket és más vezérek még nem adtak életjelet magukról.

A lelkemben és az arcvonlemben azonban — ha még öndatlanul is — de ott izzik már a forradalom parazsa s

Társasutazás Magyarországra 1921 június 4-én

Nagyvezet. DR. KUTHY ZOLTÁN ur, a new yorki független ref. egyház lelkészének személyes felügyelete és vezete alatt a

PESARO

duplacsevaru gyorshajón.

A kényelmes uton kitünö ellátásban részesülnek az utasok. Genuában külön vonat várja az utasokat, mely egyenesen Trieszbe viszi őket, ahonnan a magyar kormány által rendelkezésre bocsátott külön vonaton utazhatnak Budapestig.

Aki kényelmesen akar utazni és elakarja kerülni a víz és utatví vizsgálattal járó kellemetlenségeket, utazzék Dr. Kuthy Zoltán vezete alatt induló csoporttal. Dr. Kuthy amerikai állampolgár, tehát a gondjaira bízott utasok érdekeit minden irányban megvédheti. Foglaljon le helyet még ma 20 dollár előleggel, részletekért írjon azonban. Ha nincs utletele, mi megszerzi. Adójának lefizetésében és utieletelek látmozásában segítségére lesznik.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök

Főiroda: 10 East 22nd St., New York.

Fióküzlet: 1597 Second Ave., New York.

A Knox-javaslat

A KNOX-JAVASLAT odaüt, ahova céloz. Egy szemérvivel sem errébb, sem arrább. Megdönti az 1917. április 6-án hozott törvényhozási határozatot, mely tudvalevően kimondotta, hogy az Egyesült Államok és Németország között "háborús állapot" áll fön. Ez a háborús állapot azonban már véget ért és a Knox-javaslat nem egyéb, mint hivatalos nyugtázaása ennek a kétségtelen ténynek. Németország és az Egyesült Államok között zavartalanul folyik a gazdasági forgalom. A washingtoni kormány közvetlenül is tárgyal a német kormányal. A háború tartamára hozott, belföldi törvényhozási intézkedések javarésze hatályát veszítette. A háborút hadüzenettel szokták kezdeni és békeszerződéssel szokták befejezni. S annak dacára, hogy a háború véget ért, az Egyesült Államok közel két esztendeje abban a felemás helyzetben vannak, hogy jogilag még mindig háborús fél vagyunk és a papírosan, béke helyett legfeljebb csak fegyverszünetről lehet szó.

A Knox-javaslat nem jelenti azt, mintha az Egyesült Államoknak most már minden körülmény között különbéket kellene kötnök. A béke-kötés az elnök dolga, az alkotmány annyit követel csak meg, hogy a békeszerződés csak a kongresszus jóváhagyása után léphet érvénybe. A törvényhozás nem nyirbálhatja meg az elnöki jogokat és a béketárgyalás lefolytatása olyan diszkrecionális joga az elnöknek, amely — felül minden alkotmányos kétevény — eldisputálhatatlanul a Fehér Ház uráé. Függetlenül a Knox-javaslatról, az elnök előtt tehát két lehetőség ajtaja áll nyitva — vagy megkezdji a különbékére vonatkozó tárgyalásokat Németországgal vagy ráveszi a szövetségeseket a versaillesi békeszerződés olyanformán való módosítására, hogy azután az az Egyesült Államok szempontjából is elfogadható legyen.

A Knox-javaslat — akár mire szánja is magát az elnök — változatlanul fentartja az Egyesült Államok részére, mindazokat a jogokat s elöjogokat, melyeket akár a fegyverszüneti szerződés, akár a jóvá nem hagyott versaillesi béke biztosított az Egyesült Államok számára. Az Egyesült Államok soha sem gondoltak arra, hogy lemondjanak az őket, mint győztes hadviselő félt megillető jogokról és ezekhez a jogokhoz — akármilyen fordulatot is vesz majd az események további rendje — változatlanul ragaszkodnak is.

A törvényhozás — elfogadja a Knox-javaslatot — távolról sem módosít azon a viszonyon, mely az Egyesült Államok és Németország között, a békekötés jogi szempontjait szabályozza. Amerikának mindenképp meg van a maga gazdasági tulsulva ahhoz, hogy — technikailag, a papírosan akár háboru van, akár béke — a maga akarát rákényszeríthesse Németországra és a tulsulával élni is fog, akármilyen formában pecsételődik is meg a tény, hogy — a háború véget ért.

Fognak az analfabéták

A MINAP közreadott népszámlálási adatok többek között azzal az örvendő ujsággal is szolgálják, hogy rohamosan fogy Amerikában az irni s olvasni nem-tudók száma. 1890-től 1920-ig, tehát 30 esztendő alatt Delawareban 14.3 százalékról 5.9 százalékra, a District of Columbiában 13.2 százalékról 2.8 százalékra, Arkansasban 26.6 százalékról 9.4 százalékra és Alabamában 41 százalékról 16.1 százalékra zuhant le az analfabéták száma. Tekintve azt, hogy az irni s olvasni nem tudás szempontjából ezek az államok voltak a legsötétebb földje az amerikai térségnek — örvendő fordulatnak, a kultúra nagy győzelmének kell tekintenünk, hogy még ezekben — a nagyon sűrűn feketék által lakott államokban is — olyan nagyfokú volt az analfabéták számának csökkenése.

Az örvendő s igazán rehdvülö jelentőségű fordulatot a kötelező iskolázás számlájára kell írunk. Az amerikai iskola nagyszerűen dolgozik, pompás tökélyvel szolgálja a maga hivatását és ha vannak is hibái, vannak is gyarlóságai, annyi bizonyos, sokkal inkább nevel az életre, mint az európai iskola. A kultúra hányába igazában az iskola van fogva, a fejlődés szerkerét az iskola huzza és átlomnak is megreszégíti: micsoda magasba fug hágni az emberiség, ha egyszer tényleg eljutunk majd oda, hogy a hadügy huszádrésznyi tétele lesz csak minden ország költségvetésének és az a rengeteg pénz, melyen az átkozott Mars hizlalja magát pohosra, a közoktatásügy világot megváltó nagy céljait fogja szolgálni.

Az igaz amerikaiak — azt hisszük — ritkán akadnak az utóbbi esztendőknél kedvesebb olvasmányra, mint amilyen a népszámlálási adatoknak az analfabétákkal foglalkozó fejezete.

Szerkesztői üzenetek

MARYSVILLE, O., ápr. 28. — Charles Johnson, aki a 166. amerikai gyalogezreddel került Franciaországba s ott elült, most megkerült holtan. A franciaországi Fronchambault helység elhagyott szénbányájában találták meg a holttestét megkövesedve.

A kabátjában levelet találtak, amelyet az ohioi Mansfieldből küldöttek neki. Ennek alapján állapították meg személyazonosságát. Amikor a vitéz elült, két barátjával engedély nélkül volt távol ezredétől. Visszatérően Johnson belebukott a szénbányába s társai, mivel nem tudták megmenteni s félték, hogy megböjtözték őket távollétükért, titokban tartották a dolgot.

ESTÉNKÉNT PARTOLA KELL A GYOMORBA

Ez a gyomor és vértisztító cukorka megjavítja a gyomrot, ha azt emésztési zavar rontotta meg. Partola megszünteti a szorulást a gyomor és belek kitakarítása által. Fertőtleníti az emésztőszerveket, erősíti a gyomrot, gyorsítja az emésztést, szabályossá teszi a belek kiürülését.

Ha nincs kéznél, rendelje meg minél előbb a maga és családja érdekében. A valódi.

Partola

Az orvos cukorka alakban gyomor és vértisztító cukorkából egy nagy bádogdobozal 1 dollár 10 centért, hattal egyszerre rendelve 5 dollárért küld a feltaláló és egyedüli készítő

PARTOS PATIKA

160 Second Ave., New York, N. Y.

csak a vezér hiányzik hogy lángra lobbantsa. Amerika biztonságban van, Európa azonban, ha a megfelelő vezér nem jelentkezik idejében, nagyon könnyen lobbott volna. A legnagyobb európai ország, Anglia adósságit három generáció sem fizetheti ki, minden más ország pedig — az egyetlen Belgium kivételével — már is csödben van, épp csakhogy nem merik bevallani. Milliók és milliók élnek az

PENZKÜLDÉS AZ ÓHAZABA OLCSON ÉS GYORSAN. — HAJÓJEGYEK EURÓPABA A LEGJOBB ÉS LEGGYORSABB VONALAKON

Rokonok kihozatala Amerikába

ZÁRÓ C. HENRY

New York állam banktörvényei alapján engedélyezett bankháza.

39 COOPER SQUARE, NEW YORK, N. Y.
A 3-ik Ave. és 6-ik utca sarkán.

A MAGYAR PÉNZÉRTÉK ÁLLANDÓSÁGA

Azon hiszemben, hogy a magyarországi viszonyok most már rendezve vannak, az American Express Company ismét megkezdte a magyar korona áttalását oly előnyös árfolyam mellett, mint a multban. Ugyazintén ujra megkezdte az osztrák korona áttalását.

Mivel ezen országok pénzének értéke emelkedik, az áttalás saját pénzünkben kívánatosabb, mint a dollárátalítás, mert így a címzett több koronát kap, mintha dollárokat küldene.

Általános képviselőünk Budapestben és egész Magyarországon a legpontosabb és legkielegítőbb kiszolgálásra képesít bennünket.

Használja az American Express Utazási Utalványait, Money Orderit és kábeli átutalásait, ha pénzt küld Magyarországra vagy Erdély elfoglalt részeibe.

Követeljen American Express venyét. Az biztosítja Önt kar ellen.

Ha meg akarja küldeni a pénzt, vagy írjon anyanyelvén a következő címre:

FOREIGN MONEY ORDER DEPARTMENT

AMERICAN EXPRESS COMPANY

65 Broadway, New York, N. Y.

2048 EAST 9th St., CLEVELAND, O.

vagy írjon anyanyelvén a következő címre:

FOREIGN MONEY ORDER DEPARTMENT

AMERICAN EXPRESS COMPANY

65 Broadway, New York, N. Y.

U.S. MAIL STEAMSHIP COMPANY

Függenység a KÖZÉP. ÉS KELET-EURÓPAI ORSZÁGOKBAN

NORTH-GERMAN LLOYD

BRÉMABA

S. S. ANTIQONE	Május 3-án és Június 15-én
S. S. SUBOUEHANNA	Május 21-én és Július 8-án
S. S. HUDSON	Május 28-án és Július 13-án
S. S. POCAHONTAS	Május 21-én és Június 30-án
S. S. PRINCESS MATOICA	Június 4-én és Július 16-án

New Yorkból és Bostonból Nápolyba és Genuába.

Jelenkezdek: 65 Broadway, New York, vagy 80 State St., Boston, Mass., vagy a helyi ügynökséget.

TELE VILÁG BATER SZERVE

Crile híres orvosnak az... hogy az ember... mos és veg... melynek a... többi szerv... si telepele.

BALTIMORE George W. Crile... háznak egyik... háború alatt... a harcra nem... való sebész... és sebészeti... fakultás 123... lény, amely... egy egésze... tott be.

A tudós orv... hogy az ember... 2 vevő... fizika tétele... ni és kezel... agyának és a... nek a sejtje... elektromos... telepek. Az... villamos telep... időszaka, az... helyreállítás... ujra való... ideje.

A testnek... je egy önmag... villamos telep... seiben ott va... nos áram k... az árambeli... (potenciális... egy mint ák... ges villamos... tartani, meg... hól, hogy m... suk az ember... A halál a... kor ez az ár... ság megáru... azt vagy egy... okozhatnak... változtatják... hatolható tag... osztó termé... remélnönek... ségenket lez... nek a követ... háli.

Deára, ha... készült el... bebizonyos... hogy ő meg... nak helyess... műteteiben a... főpóló szivek... használta fel... Hivatkozott... és a test sz... sajátságaira... saikra, ígyve... má, hogy az... mias, mint... Állításait ve... lüstrálta.

Keresztül... testben — n... nitt megleh... tani hasonl... áram körfo... ségének. Ere... ma "keres... nülenné tes... vegyi ronds... volna. Még... megfigyelték... ionokat átv... fájó visz... számítan a... mellett a b... azonban az... hogy a sejt... munkát is v... art el villan... zetek.

Crile orv... resztül vége... leteket, a... méletét felé... figyeltés vé... 156 ember... Fél nicke... Roosevelt.

WASHINGTON Appleby... us képvis... tott be av... a kinstár... ekel pénzt... lükre. A... hogy az u... gyobb az... egyik oldal... művelé k... valamint a... Paraguay... viai m...

BUENOS... Paraguay... hogy Bolí... csapatokat... nevezett... leten, amé... a két orsz... folyik. P... hogy a es... lvia megé... népszerű... el.

MAGYAROK AMERIKÁBAN

KONZULI LÁTAMOZÁS NÉLKÜL NEM LÉPHET PARTRA AZ UTAS

Félreértés egy kormányrendelet körül. — Csak a kiutazás lett könnyebb, de nem a bejárás.

A bevándorlási hatóságok érzékelték a förtémetlen kérdést honfirtásaink, és egyéb idegen nemzetbeliek közül, sokan azt hiszik, hogy a kormány által folyó 6-án kibocsátott rendelet következtében az Amerikába törekvő bevándorlóknak nincsen többé szüksége arra, hogy külföldi utlevelét az Európa-ban állomásozó amerikai konzulok által látmozassa és többen már ilyen értelemlét levelet küldtek az ó-házába kívándorolási szándékukozó hozzártó-zóikhoz.

AZ ELSŐ REFORMÁTUS EGYHÁZ DÖNTÉSE JÖVENDŐ HOVATARTOZANDÓSÁGA ÜGYÉBEN.

Az amerikai magyarok legrégibb egyházakozása a presbiterianus egyházhoz csatlakozott. — A Cleveland Presbytery fel is vette az egyházat a magakelbélbe. — Az egyházközösség egyesülni óhajt a clevelandi első magyar presbiterianus egyházzal egy egyházközösségé.

Meglehetősen zajjal és izgal-makkal folyt eddig a magyar-orosz egyházak kapcsolat-ban állott amerikai református egyházak új alakpára való be-rendezkedése. Az egész mozga-lom kezdetben teljes egyöntú-séggel indult, hogy később az-tán ez az egység végképpen széthomoljon és valóságos fe-jteltenség lépjen a helyébe. Az ügyvezető független egyház hívei szinte már újra kezdték azt a harcmodort, a mely az első csatlakozás mozgalomból olyan szomorú emléket gyantán maradt reánk: hírlapi cikkek már nem elégedtek meg a saját elveik di-csérével, hanem az amerikai egyházakról kezdtek igaztalan megállapításokat tenni. Bizo-nyos dolog, hogy több kárt esá-náltak vele, mint használtak.

Hivatkoztak pl. Baltaház püspöknek egy levelére, mely-ben állítólag tökéletesség utá-nak nevezte a független egyház alakulását. Először is az a levél az önfentartás egyházakat nevezte a tökéletesség utá-nak; másodszor pedig Baltaház püspök, a magyarországi konvent elnöke, nemcsak hiva-talosan perhorreszkálta az egész függetlenkedést, hanem több lelkészhez írott levelében hatá-rozottan kirosított és hibás po-likánsnak minősítette azt. Meg-lehetősen különös látvány volt azután az amerikai magyarok előtt, hogy ugyanazok, akik a konvent hivatalos állásfoglalá-sát cserbenhagyták, sőt elítél-ték: ugyancsak a konventi el-nök levelének egy önkényesen magyarozott, sőt mondjuk meg-kereken, hogy félremagyará-zott levelére mint tekintélyre hivatkoztak. Nem esoda, hogy a New-York vidéki lelkész kör-felemelte kérdő és óvó szavát ez ellen a harcmodor ellen.

A clevelandi első egyház a hangos nyilvánosságától egészen elvonulva, esöndben végezte el a maga dolgát. A független egyház eszméje előtte is felerült, még 1918-ban kitűzte a zászlót és felhívta a gyülekezeteket, hogy valamennyi amerikai magyarság református egyházát egy-ábrába gyűjtve: alkossák meg az önálló, független magyar re-formátus egyházat Amerikában. Egy vagy két egyházat kivéve, s felhívásnak visszhangja sem volt. Az idők is változtak: az-tan egészen behorult Magyar-or-szág felett, és a szerencsétlen szülőháza maga kezdett kiálto-zni idegenben ment fiait utas-sításigért. Nyilvánvalóvá lett, hogy többé nem a független és önálló magyar egyház utja az az ut, a melyen az amerikai magyarság reformátusok halad-niok kell.

A két csatlakozott egyház-megye előbb egyértelműleg fog-lalt állást a Reformed Church mellett. A keleti egyház meg-essere kezdeményezte ezt az

akcióit is, de csakhamar elfor-dult től. A konvent sem fogad-kezteinek eredeti javaslatát, hanem a presbiterianus és re-formátus egyházak mult nyáron kezdetben teljes egyöntú-séggel indult, hogy később az-tán ez az egység végképpen széthomoljon és valóságos fe-jteltenség lépjen a helyébe. Az ügyvezető független egyház hívei szinte már újra kezdték azt a harcmodort, a mely az első csatlakozás mozgalomból olyan szomorú emléket gyantán maradt reánk: hírlapi cikkek már nem elégedtek meg a saját elveik di-csérével, hanem az amerikai egyházakról kezdtek igaztalan megállapításokat tenni. Bizo-nyos dolog, hogy több kárt esá-náltak vele, mint használtak.

Hívta volt annyi keserű-ta-pasztalás a multak: a ma-gyar még ma is sokszor hagyja cserben felelős vezetőit, hogy a felőlönlök után menjön.

A clevelandi első egyház nem szakította meg a jogfolyton-ságot: követte a konvent taná-csát és az abban ajánlott két egyházhoz való csatlakozás ügyét vette fontolóra, miután előbb kimondta, hogy a függet-lenség mozgalmat nem helyesli. Minthogy pedig minden érv, a mit a két egyház közül való vá-lasztás során felsorakoztattak, a presbiterianus egyházhoz vá-ló csatlakozás mellett szólt: az egyházközösség április 3-án tartott rendkívüli közgyűlésében kimondta, hogy kéri fogja a presbiterianus egyház clevelandi egyházmagjába való felvété-lét. A közgyűlés állásfoglalá-sa csaknem egyhangú volt: a le-adott 117 szavazatból 115 szava-zott a presbiterianus egyház és kettő a Reformed Church mel-lelt, 5 egyháztag tartózkodott a szavazástól.

A presbiterium az egyházköz-ség végzésének megfelelően, a törvényes felelősségi határidő bejárása után, a mely alatt senki sem adott be felelősséget, be-terjesztette az egyházközösség fel-vételi kérvényét a clevelandi egyházmagjához, mely április 19-én tartott közgyűlésében az egyházközösséget fel is vette kebelébe, csupán azt kíván-ta meg, hogy az egyházközösség kér-je ki és szolgáltassa be az el-nökséghez a nyugati egyházme-gye elbocsátó bizonyítványát.

Az első lépése az első egy-házakozás jövődöntő biztosítá-sa tárgyában.

A második lépése az a terv, a melyet most hivatalosan vesznék tárgyalás alá az érde-kelet felek. Ez a terv az első református egyház meg az első presbiterianus egyház egyesítésé-e egy egyházközösségé. Ez a két egyházközösség ugyanegy terüle-ten működik, ugyanazokért a célokat. Erejét egyenesen: sok-kal nagyobb mennyiséggel néz-het eljárnak előrése elé.

A két egyházközösség presi-teriuma, eddig még csak nem-lét a konvent az egyházközös-séghez etbe a két amerikai egy-házba és eskásik ebbe bocsátotta el. Ha valahol ezt nem magya-rizták meg az egyházközösség-ek: az mulasztás volt; ahol pedig félremagyarázták: az vét-ség volt. A hol pedig a gyüleke-zetek egyszerűen leszavazták eljegyzéseiket: az ennek a minden jogalapot nélkülöző sajnálatos propagandának a szomorú kö-vetkezésménye volt.

A nyugati egyházmege meg-egyszer megpróbálta együtt-tartani a bomlódozó sereget. Ez-vel januárjában Pittsburghban tartott közgyűlése meg egyszer ajánlotta a gyülekezeteknek az egyházmege gyantán való be-csatlakozást a Reformed Church kebelébe. De már ez későn volt. A keletről megindult bomlási folyamat már a nyugatra is át-terjedt. Két gyülekezet már egy évvel ezelőt nyilvánosan kijelentette, hogy nem fogja követni az egyházmege aján-latát. Mikor pedig most a töb-bi gyülekezetekben is határozat-ra került a sor: több helyen, és éppen a nagyobb egyházakban, mint Pittsburghban, McKees-porton és Detroitban, a lelke-szek minden jóakaratu erőfe-sztése ellenére, követték a du-qnesnei egyházközösség példáját, mely a nyugati egyházmegeben elsőnek állott a függetlenség mozgalom mellé. Az egyház-mege teljes széthomolása befe-jtett tényező vált.

TIZENÖT ÉVES MAGYAR FIUSKA KALANDOZÁSA KÉT VILÁGRÉSZBEN

Kurtzer Lajos a nagybátyját, Rehorszky Dömötört keresi. — Pénz nélkül indult el Budapestről a kis nyomdász inas. — Jömberek juttatták el Clevelandig. — A clevelandi rendőrség a Detention Home-ban tartja, amíg nagybátyját meg nem találja vagy otthonra nem lel.

A clevelandi Union Állomá-son egy tizenöt-tizenhárom évesnek látszó fiu szállt ki va-sárnap a Pittsburgh felől érke-zett vonatból. A többi utasval együtt bátran indult a kijár-tal felé, de feltűnt az ügyve-zető Travelers Aid Bureau utas-segítésében hivatal kirendeltetés-éki szolgálatot teljesít az ál-lomás s rendőri jogokkal a fel van ruházva. Megállította a fiuskát és érdeklődött kitéle-utazásának, érkezésének célja iránt.

— Mi no szpik englis! Hung-erien! — mondotta a gyerek és tovább akart menni, de a hivatalos néni nem engedte. Át-adta a rendőrségnek, hogy tol-mács segítségével tudja meg,

hir meg a fénykép s munkatár-sunk felkereste Kurtzer Lajost a Detention Home-ban, hogy megtudjon tőle egyetmást. Lajos szemérmes, kis növény-szerű, az értelmessége árulja csak el, hogy a tizenhatodik életéve élt rá.

Elmondotta, hogy Budapest-ről meg novemberben indult el, Szegény /desanyja elengedte, amikor a francia katonai missió egyik tagja azt ajánlotta, hogy elviszi magával és kijuttatja va-lahogyan Amerikába a nagy-bátyjához. Budapestben a Dalnok utca 21. száma alatt lakott. Anyja, Kurtzer Pálné, szül. Rehorszky Agótha még hét gyermekkel küzködik nagy nyomorban.

A francia tiszt a Simpson expresszen elvitte a fiut Páris-ba, majd elkísérte a kavrei ki-kötőbe s ott egy hajóskapitány barátjának a gondjaira bízta. Ez a hajóskapitány alkalmazta a gyermeket a hajón, munka fejében kihozt Amerikába.

— Aztán milyen munkát vé-gzett a hajón? kérdezte munka-társunk.

— Volt elég dolgom, felelte Kurtzer Lajos. Ha valamelyik utas tengeri betegséget kapott, én takarítottam utána.

— Dolgozott-e már otthon?

— Dolgoztam bizony, nyom-dászinas voltam a budapesti Meteor nyomdában. Klein és Molnár voltak a főnökök. Öt hónapig voltam itt. Jött aztán a kommunista forradalom s en-gem is rekviráltak. Elvittek ab-ba a nyomdába, ahol a bankók-kal nyomták. Addig nyomtuk a pénzt, amíg el nem törött a masina.

Kurtzer Lajost a hajó kaptánya egy magyar asszony gondjaira bízta. Ennek a magyarságnak a segítségére átjuttott Ellis Islandon is. Kará-sony hetében érkezett New Yorkba. Megismerkedett a serantoni Boszák-féle hajóügye-gyel, majd a Ref. Egyesület Arva-háza fölött gondoskodás történt. Most az édes anyja gondot vi-selhet az ő árváiról.

Az első lépése az első egy-házakozás jövődöntő biztosítá-sa tárgyában.

A második lépése az a terv, a melyet most hivatalosan vesznék tárgyalás alá az érde-kelet felek. Ez a terv az első református egyház meg az első presbiterianus egyház egyesítésé-e egy egyházközösségé. Ez a két egyházközösség ugyanegy terüle-ten működik, ugyanazokért a célokat. Erejét egyenesen: sok-kal nagyobb mennyiséggel néz-het eljárnak előrése elé.

A két egyházközösség presi-teriuma, eddig még csak nem-lét a konvent az egyházközös-séghez etbe a két amerikai egy-házba és eskásik ebbe bocsátotta el. Ha valahol ezt nem magya-rizták meg az egyházközösség-ek: az mulasztás volt; ahol pedig félremagyarázták: az vét-ség volt. A hol pedig a gyüleke-zetek egyszerűen leszavazták eljegyzéseiket: az ennek a minden jogalapot nélkülöző sajnálatos propagandának a szomorú kö-vetkezésménye volt.

Mult vasárnap kereszteltettek Kincz Mihály és neje, Mátyás Erzsébet fia Mihály és József. Keresztelőik voltak Bodák András és Szomják Mihályné. 2. György István és neje, Szil-ke Erzsébet hórningi szülök fia István és Lajos. Keresztelői György Tamás és neje Youngtownből.

Hirtelen halállal halt meg László József egyik búsiéges tagja egyháznaknak és intéz-ményeinknek. Öregve és nagy kiskorú árvaia siraja. Milyen más lesz eznek az árvaiknak a sorsa, mint volt azoké, akik nem atyjuk azelőtt halt meg, mielőtt a Ref. Egyesület Arva-háza fölött gondoskodás történt. Most az édes anyja gondot vi-selhet az ő árváiról.

László József hernádszurdoki szül. már régebben itt van az Egyesült Államokban, s a ho-mesteadi gyárnak volt búsiéges munkása. 14 éven át dolgozott ebben a gyárban, mindenkitől becsulva és szeretve. A től fo-lyamán többször megbeszédett s hétfőn reggel ment vissza a munkába s ott összeesett a régi betegsége a halál karjaiba dön-tötte. Csendes, szelid ember volt. Elvégezte a maga kötele-ségét s mindenkit megbesült és őt is megbeszülték. Temetés-ét, amelyet egylete, a pittaburghi Ref. egyület rendezett ennek a megbesülésnek volt a kifejezője. Sokan voltak a temetésen és mindenki megsirat-ta, aki ismerte. Legyen áldott emlékezte!

A BROWNVILLE PA. REF. EGYHÁZ KÖRÉBŐL.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

A BRIDGEPORTI RAKÓZI MAGYAR BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET TAGSÁGAHOZ!

Tisztelt tagtestvérek!

Egyteléknél folyamatosan levő ügyvezető Egyletünk Tárgy befejezés felé közeledik, a tagságunk már két gyűlésen volt alkalma ezt komolyan letárgyalni, elérkezett hát az idő arra, hogy a tagság szavazásával adjon véleményének kifejezést, vagyis kérjék a tagjától arra, hogy egyetemes, csak egy érvennyel lehessen akarjunk, ha mindannyian lecsuk szavazatunkat.

Amely tag esetleg nem kapta volna meg a szavazó lapot, vagy ha kézhez vette, de eldobta, legyen tekintettel a fontos kérdésre és kérjen szavazólapot. Akár személyesen, akár posta útján, hogy azt idejövön kiküldhesük, hogy szavazatát minden tag levél nélkül nekünk férfiak, beküldhesse.

Kérünk megújítás mellett vagyunk tagtársi tisztelettel

Trull Vince, kp. elnök. Vass József, titkár. 100, 3, 6, 9, 12

EGYHÁZI HIREK.

A PITTSBURGHI ÉS VIDÉKI REF. EGYHÁZ KÖRÉBŐL.

Ködi: Kalassay Sándor. Intenzitistelek.

Keresztelések.

Temetés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

Ertesítés.

REGÉNY.

YEKILL DOKTOR CSODÁLATOS TÖRTÉNETE.

Irtá: Stevenson Róbert

(3-ik folytatás.)

Yekyll dr. végrendelete.

Odült asztalához, közelebb húzta a lámpát és figyelmesen újult meg újból elolvasta az okmányt, miközben arca mindinkább magára tiltotta az aggodalom kifejezését.

A végrendelet Yekyll dr. sajátkezűleg írta meg és egészen a törvényes formáknak megfelelően volt kiállítva. Annak idején, mikor Yekyll Uttersont fölkeréte, hogy fogalmazza meg az általa óhajtott irásban, ez kerekken megtagadta ügyvédi segédkezését olyan aktusnál, melyet nem tartott méltónak barátjának, de aztán később mégis rászánta magát arra, hogy írja.

A különös okmány nem csak azt rendelkezte, hogy Yekyll orvos halála esetére minden ingó és ingatlan vagyona, nemkülönben képzésné és értékpapirjai is Hyde Edwardra szálljanak, hanem még azt a klausulát is tartalmazta, hogy Hyde mindent örököljön arra az esetre, ha Yekyll Henryt három hónapig nem látná senki.

Utterson urak ez az okmány már rég szálka volt a szemében. Kellemetlenül érintette ügyvédi szemüvegéből, mint a jőzőn eszjárás és logika szemcsékedést bántotta a józanul gondolkodó embert. Eddig az bántotta, hogy nem tud semmit arról a rejtélyes Hyde urral s most még jobban bosszantotta az, amit róla megtudott. Már akkor is nehezelt Yekyllre különös végrendelete miatt, hogy Hyde csak név volt rá nevére, amellyel nem kapcsolt egybe se jó, se rossz fogalmat, de még inkább nehezelt most, midőn ezzel a névvel anyai átokszertül volt kénytelen egybeüzni. Aból a bizonytalan közből, mely eddig zavarta ejtette, egy határozottan gonossá ellenségesnek alakult és vonásait látta felmerülni.

— Azt hittem eddig, hogy az egész csak örlítés — mondá, miközben visszatéte az okmányra, a vasszekrénybe — de most már kezdek attól tartani, hogy gyalázat is rejlik mögötte.

E magánbeszélgetés után el-olított a lámpát, magára vette köpenyét és elment C. vendéhs Square-ba, az orvosok azon városába, ahol hírneves barátja, Lanyon orvos is lakott és minden oldalról hozzá záradókló beteget fogadta.

— Ha valaki fölvilágosítaná arról a bonnyolult ügyről, gondolta magában, csakis Lanyon lehet az a valaki."

Az inas, aki jól ismerte, a vasárnapozó illő ünnepélyességgel fogadta, de Utterson nem engedett neki időt frázisai befejezésére, hanem besietett az étterembe, ahol Lanyon egyedül ült egy pohár bor mellett. Az orvos egészséges, erőteljes külsejű volt, akinek jőre piros arca volt. Hajja már ősz, de magatartása és mozdulatai épenességel nem nélkülöztek a fiatalos rugkonyságot.

Mikor megpillantotta Utterson urat, felugrott székről, mindkét kezét odanyújtotta neki és a legmelegebb hangon üdvözölte. Régi iskolatársnak voltak és becsülték egymást — a mi nem jár mindig együtt — s valahányszor összejöttek, igazán örültek az együttlét percének.

Egy ideig általános dolgokról folyt a beszélgetés, aztán áttért az ügyvéd arra a témára, mely gondolkodását és érzését tökéletesen, habár nem épen kellemsen vette igénybe.

— Azt hiszem, Lanyon, — mondá — hogy mi ketten vagyunk Yekyll Henry legrégibb barátai!

— Nem ártana, ha barátaink fiatalabbak is volnának — válaszolt mosolygóra az orvos. — de miért emlited Yekyllt? Ritkán találkoztunk egy idő óta.

— Valóban? Én pedig azt hittem, hogy a közös barátságunk kívül még régibb érdekek is egybefűsznek bennünket! — Azelőtt csakugyan, de most már nem!

— S mi az oka annak, hogy elhídegtettek egymás iránt? — Yekyll tiz estendő óta olyan óvanyra lépett, a melyen nem követhetem őt. Féltene édesdeszavaimat! Nincs most azó jelleméről, becsületeségéről, hanem tudomárvos elvekről. Nagyon fantasztikus tészen mozog az ő tudományá-sáról. Aztán a régi barátom észre bármennyire érdeklődöm is iránta a régi barátom alap-ján, de ritkán találkozom vele, mert őszintén mondom, nem félünk meg egymással.

MAGYAR HÜSÉROMÁR ERDE

Hüseromár erde

Gróf Majlátyhoz

te az esk

Március 19-én Gyula dr. eszt. Tautsch evang. Bukarestben kérték letettük. Utána reggelre losak a királyi reszku miniszter kultuszminiszter Székényi Miklós Tibor püspök. Kibír megbizott. grófjának rend-alát megtörtén segítsége azonba-dályokba utköz.

Majláth pus-élet a következő beszédet intézte:

Felső! Isten-zétől milyen me-visszesszeren-ték sorst és a lelkiismeretünk mondja, hogy híveinkbe öltse kintely tisztele-tel jobban elő-szalmat és közb-ség és a hüseromár és kérjük Ist-meg családját-lyek rá vannak levén hüseromár zunk parancs-god oltalma és meg vagyunk megvédelemze-gyakorlatát és-tés teljes szab-gitani fog me-melkélből mi-teni kultuszja-hajunk a kere-sünk intézmény-gek vet annyik, kiknek és hogy megtel-juk. Ekkor té-tárok szerinti szerint az Ige-zatag ölelkere-boldogabb to-

A latin ny-rövegek fo-

— A minden-zent Evangél-ngedelmesse-g "Románia k-püspökhöz ill-venyét megt-deltkel is te-ni, az ország-er ellen nem-mennyiben to-gom megene-cselekedetben-gyenek.

Majláth püsp-láth püspök

Az esküté-láth püspök

Fel-VER

A tel ny-egly-seke

Egy-kerü-kok

össz-gyül-meg-kerü-után-máj-adjá

a V

